

Mateusz BARTOSZEWICZ

Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Społecznych, Polska

Obraz obecności wojsk amerykańskich w Polsce na łamach prasy lokalnej, regionalnej i ogólnopolskiej w 2017 r. – raport z badań

The Image of US Military Presence in Poland on the Pages of Polish Local, Regional and National Press Titles in 2017: A Research Report

• Abstrakt •

Podstawowe pytanie badawcze opracowania brzmi: w jaki sposób wybrane tytuły prasowe na poziomach lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim, relacjonowały obecność wojsk amerykańskich w Polsce w 2017 roku? Autor, posługując się narzędziem analizy ramowej, przyjmuje podejście stricte idiograficzne, stawiając za cel empiryczno-przeglądową eksplorację niezbadanej dotychczas części polskiego dyskursu prasowego. Mowa o części dyskursu charakteryzującej się wyjątkowym znaczeniem społecznym, politycznym i militarnym, przede wszystkim ze względu na obecność na terytorium państwa tysięcy żołnierzy armii pierwszoplanowego polskiego sojusznika.

Słowa kluczowe: obecność wojsk amerykańskich; polska prasa; analiza ramowania

• Abstract •

The objective of the studies was to find answers to the research question: how the issue of US military presence in Poland was reported in selected press titles on different levels (local, regional, and national) in 2017? The author, using a framing analysis, adopts an idiographical perspective which objective is to research an unexplored (so far) part of Polish press discourse. This specific part has the exceptional – social, political and military – significance that binds with the presence of thousands US soldiers being stationed in Poland.

Keywords: US military presence; Polish press; framing analysis

Wstęp

Obecność wojsk amerykańskich w Polsce od stycznia 2017 roku to proces żywotny z punktu widzenia polskich interesów bezpieczeństwa. O jego wysokiej randze świadczy szereg przesłanek, a w szczególności: wzrost natężenia relacji polityczno-militarnych w ramach Paktu Północnoatlantyckiego (NATO), rozwój współpracy polsko-amerykańskiej na wielu polach aktywności społecznej i kulturalnej (Bartoszewicz i in., 2018, ss. 9–17), aż po kwestię kluczową dla niniejszego artykułu, tj. intensyfikację zainteresowania mediów tematem militarnej obecności Amerykanów na terenie kraju.

Podstawowe pytanie badawcze opracowania brzmi: w jaki sposób wybrane tytuły prasowe na poziomach lokalnym (bezpłatny, bolesławiecki dwutygodnik lokalny „Bolec.Info”), regionalnym (dziennik „Gazeta Wroclawska”) i ogólnopolskim (dziennik „Rzeczpospolita”), relacjonowały obecność wojsk amerykańskich w Polsce w 2017 roku? Autor, posługując się narzędziem analizy ramowej (*framing analysis*)¹, przyjął podejście typowo idiograficzne, mające na celu nie tyle poszukiwanie relacji między określonymi zmiennymi postawionej uprzednio hipotezy badawczej, ile bardziej empiryczno-przeładową eksplorację niezbadanego dotychczas elementu dyskursu prasowego (Lisowska-Magdziarz, 2006, ss. 36–37). Warto dodać, że mowa tutaj o części dyskursu charakteryzującej się wyjątkową ważkością społeczną, polityczną i militarną, ponieważ dotycząca obecności na terytorium państwa tysięcy żołnierzy armii pierwszoplanowego polskiego sojusznika.

Artykuł składa się z czterech zasadniczych części. Rozdział pierwszy zawiera charakterystykę przyjętych założeń metodologicznych. W rozdziale drugim przy pomocy zestawienia ilościowego zaprezentowano najważniejsze wnioski z badania. Najszerzy objętościowo – rozdział trzeci – obejmuje wyniki szczegółowych analiz wybranych przykładów „ramowania” przedmiotowego tematu. W rozdziale ostatnim przedstawiono podsumowanie.

Metodologia badania

W celu udzielenia odpowiedzi na postawione we wstępie pytanie badawcze zastosowano użyteczne narzędzie medioznawcze – analizę ramowania (Franczak, 2017, ss. 146–147). Jej adekwatne wykorzystanie pozwala na rozpoznanie schematów

¹ Opis przyjętej perspektywy metodologicznej znajduje się w drugiej części.

interpretacyjnych, które służą – po pierwsze – definiowaniu istotnych tematów pojawiających się w debacie publicznej oraz – po drugie – narzucaniu wyrazistej formuły dla późniejszych działań zbiorowych podejmowanych wobec zdefiniowanych kwestii². W tym sensie analiza ramowania (*framing analysis*) oferuje narzędzia umożliwiające wgląd w głębokie struktury argumentacyjne poszczególnych jednostek analizy, przez co stanowi istotne uzupełnienie powierzchownej perspektywy „pierwszego poziomu analitycznego” teorii *agenda setting* (Nowak, 2016, s. 13; McCombs, 2009).

Badania nad sposobami ramowania tematów w mediach, mieszczące się w zakresie „drugiego poziomu” *agenda setting* (Nowak, 2016, s. 13), nie ograniczają się do pytania: „co jest komunikowane (i w jakiej kolejności/hierarchii)?”. Mają one charakter co najmniej dwuetapowy, ponieważ oprócz odpowiedzi na pytanie o przedmiot komunikowania i hierarchię przekazywanych treści wymagają rozwinięcia następującej kwestii: „jak określone elementy przekazu są komunikowane?”. Taka perspektywa badawcza wymaga podjęcia analizy sposobów medialnego prezentowania atrybutów poszczególnych wydarzeń w mediach, co do których pojawia się założenie o celowym wpływaniu na reakcje i postawy opinii publicznej (Franczak, 2017, ss. 147–148; Dobek-Ostrowska, 2011, ss. 131–141).

Holly A. Semetko i Peter M. Valkenburg (2000, ss. 95–96; por.: Woźna, 2009, ss. 80–81) wyróżniają pięć najczęściej wymienianych, ogólnych ram interpretacyjnych:

- konfliktową – zwracającą uwagę odbiorcy/czytelnika przede wszystkim na wszelkiego rodzaju konflikty społeczne. Jest to rama najczęściej spotykana, stosowana przez media głównie w celu zdobycia uwagi odbiorcy;
- ukazującą historię życia przeciętnego człowieka – uwydatniającą osobisty wymiar opisywanego wydarzenia, przeżywane emocje lub dramatyzm sytuacji;
- akcentującą ekonomiczny wymiar wydarzenia;
- prezentującą wydarzenie w kontekście określonych zasad moralnych – np. wpływających z etyki chrześcijańskiej;
- zwracającą uwagę przede wszystkim na skutki czyjegoś działania lub zaniebdania, przypisując jednocześnie odpowiedzialność za określony stan rzeczy – np. poszukując odpowiedzi na pytanie: kto jest winien jakiejś katastrofy?

² Jak wskazuje Karol Franczak (2017, ss. 146–147): „analiza ramowania nie stanowi prostego rozwinięcia ani także bezpośredniej kontynuacji analizy ramowej postulowanej przez Ervinga Goffmana. Badacz ten poszukiwał wielowarstwowych układów znaczeń w mikroskali zdarzeń interakcyjnych i ich rozmaitych przetworzeń (np. w postaci scen filmowych), natomiast w głównym polu zainteresowania analizy ramowania są rozmaite schematy interpretacji”.

Są to tzw. *generic frames* – ramy na tyle pojemne pod względem znaczeniowym, że możliwe staje się ich wykorzystanie badawcze niezależnie od lokalnego kontekstu. Dzięki temu pozwalają na „przekroczenie” pojedynczego tematu, sprawy, procesu itd. (Franczak, 2017, s. 165). Na kanwie powyższej typologii opracowano cztery ramy interpretacyjne, przez pryzmat których przeprowadzono dalsze analizy empiryczne. Są to takie ramy jak: (1) bezpieczeństwo narodowe, (2) impuls rozwojowy/promocja, (3) bezpośrednie relacje społeczne i międzykulturowe, (4) sensacja/konflikt. Dla każdej z powyższych ram sporządzono zestawienie kwestii szczegółowych, pozwalających na relatywnie precyzyjne przyporządkowanie treści poszczególnych jednostek analizy do wybranej ramy (tabela 1).

Tabela 1. Uszczegółowione ramy interpretacyjne dla obecności wojsk amerykańskich w Polsce

Rama interpretacyjna	Kwestie szczegółowe
bezpieczeństwo narodowe	pakt północnoatlantycki (NATO), zagrożenia dla Polski, operacja przerzutu wojsk amerykańskich do Polski, polska armia, wspólne ćwiczenia i projekty militarne, wypowiedzi przedstawicieli państwa polskiego na temat bezpieczeństwa, amerykański sprzęt militarny
impuls rozwojowy/promocja	zainteresowanie mediów światowych, wizyty studyjne dziennikarzy zagranicznych, wzrost lokalnej koniunktury, promocja lokalnej kultury, <i>publicity</i> (rozgłos) dla miasta, wzrost wartości inwestycji militarnych w Polsce
bezpośrednie relacje społeczne i międzykulturowe	wspólne wydarzenia kulturalne i sportowe, kontakty między żołnierzami amerykańskimi a polskimi cywilami, publiczna prezentacja sprzętu, uroczyste przywitanie Amerykanów w Polsce
sensacja/konflikt	kontrowersyjne analogie historyczne, szokujący tytuł/lead, zaakcentowanie sytuacji konfliktowej, kontrowersyjna grafika/ /zdjęcie

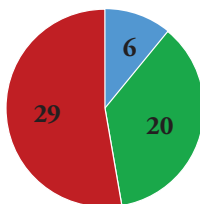
Źródło: opracowanie własne.

Korpus badawczy został dobrany w sposób celowy, logiczny i systematyczny. Złożyły się na niego wszelkie materiały redakcyjne³ z wybranych redakcji prasowych, które ukazały się drukiem w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku oraz dotyczyły tematyki obecności wojsk amerykańskich w Polsce.

³ Na potrzeby niniejszych badań przyjęto, że szerokie pojęcie „materiał redakcyjny” pozwoli najtrafniej uchwycić przedmiot badań. Jest ono bardziej pojemne znaczeniowo aniżeli np. „artykuł”, „wywiad”, „grafika” lub „zdjęcie”.

Wykres 1. Jednostki analizy zakwalifikowane do korpusu badawczego (n=55)

■ Bolec.Info ■ Gazeta Wroclawska ■ Rzeczpospolita

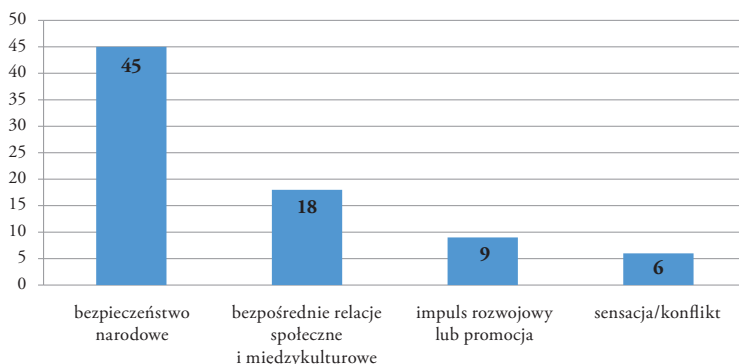
Źródło: opracowanie własne.

Jako jednostkę analizy wybrano pojedynczy materiał redakcyjny, w treści którego poruszono temat obecności wojsk amerykańskich w Polsce. Po przeprowadzeniu kwerendy, a następnie selekcji, do dalszych badań zakwalifikowano 55 materiałów redakcyjnych (6 dla lokalnego, bezpłatnego bolesławieckiego dwutygodnika „Bolec.Info”; 20 dla regionalnego dziennika „Gazety Wrocławskiej”; 29 dla ogólnopolskiego dziennika „Rzeczpospolita”, zob.: wykres 1.).

Najważniejsze wnioski z badania – synteza

Na wykresie 2. umieszczono zbiorcze zestawienie porównawcze występowania poszczególnych ram interpretacyjnych w korpusie badawczym. Należy odnotować, że każdy analizowany artykuł mógł zostać przyporządkowany do jednej, dwóch lub większej liczby ram interpretacyjnych.

Wykres 2. Skala występowania poszczególnych ram interpretacyjnych w korpusie badawczym (n=55)

- Aż w 45 na 55 (82%) analizowanych artykułów obecność wojsk amerykańskich na terytorium Polski w 2017 r. została przedstawiona w kontekście szeroko rozumianego bezpieczeństwa narodowego i kwestii sojuszniczych w ramach NATO.
- Druga w kolejności występowania rama interpretacyjna (18 artykułów na 55 analizowanych; 33%) wiązała się z naciskiem na bezpośrednie relacje społeczne i międzykulturowe między Polakami a Amerykanami.
- Trzecią (9 na 55 artykułów; 16%) ramą interpretacyjną było uwydatnienie obecności Amerykanów w regionie – jako impulsu rozwojowego lub promocyjnego.
- Na ostatnim miejscu pod względem ilości zastosowania (6 artykułów na 55; 11%) znalazła się rama interpretacyjna akcentująca elementy sensacyjne lub konfliktowe.

Analiza szczegółowa wybranych przykładów ramowania

Ekspozycja bezpieczeństwa narodowego Polski

W bezpłatnym dwutygodniku „Bolec.Info” rozpatrywano obecność wojsk amerykańskich przez pryzmat bezpieczeństwa narodowego w przypadku połowy analizowanych materiałów redakcyjnych (3 na 6). Odpowiedni przykład stanowi tekst pt. *Dzień dobry Bolesławiec. Jesteście najuspanialszymi ludźmi na świecie...* z 9 lutego 2017 roku. Zawarto w nim relację z powitalnego pikniku wojskowego „Bezpieczna Polska” zorganizowanego 6 lutego na bolesławieckim rynku. Treść artykułu zaczyna się od szczegółowego opisu sprzętu wojskowego (polskiego, ale przede wszystkim amerykańskiego), jaki wówczas trafił do Bolesławca: „Czołg «Leopard», bojowy wóz piechoty «Bradley», transporter «KTO Rosomak», transporter opancerzony «Stryker», pojazd saperski «Husky», wyrzutnia rakietowa WR-40 Langusta, armatohaubice «Dana» oraz pojazdy wysokiej mobilności HMMWV – to sprzęt wojskowy amerykańskiej 3 Pancernej Brygadowej Grupy Bojowej i jednostek 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancernej, który w niedzielę, 5 lutego, zaparkował na bolesławieckim Rynku” („Bolec.Info”, nr 3/2017, s. 4).

W „Gazecie Wrocławskiej” (GW) wymiar bezpieczeństwa narodowego w kontekście obecności wojsk amerykańskich akcentowano w większej skali, bo aż w 14 na 20 jednostek analizy (70%). Za przykład informowania o rozmieszczaniu w Polsce amerykańskiego potencjału wojskowego może posłużyć artykuł autorstwa Michała Kurowickiego i Wojciecha Rogacina pt. *Ćwiczyli w dolinie śmierci, US Army*

w *naszych koszarach*, który ukazał się w GWr 9 stycznia 2017 roku. Jego początkowy fragment, trafnie oddający styl ramowania przez pryzmat bezpieczeństwa narodowego (w kontekstach: sojuszniczym, logistycznym, sprzętowym), brzmiał: „Trwa rozmieszczanie amerykańskich wojsk w Polsce. Wschodnią flankę NATO ma wzmocnić aż 4 tys. żołnierzy (akcja Atlantic Resolve). Będą stacjonowali u nas rotacyjnie, zmieniając się co 9 miesięcy. Część z nich ruszy do państw bałtyckich, Rumunii i Bułgarii. Ok 15:00 w sobotę 250 żołnierzy przyleciało do Wrocławia. Ok. 20:00 byli już w garnizonie w Żaganiu. W sumie przylecą do nas aż 11 samolotami. A już w piątek do portu w Bremerhaven (Niemcy) zawinęły trzy transportowce m.in. z czołgami Abrams i wozami bojowymi Bradley, które pociągami trafią do nas. (...) W piątek w Babimoście wylądowały też dwa śmigłowce Black Hawk” (Kurowicki, Rogacin, 2017, s. 5).

Na łamach „Rzeczpospolitej” – podobnie jak w przypadku GWr, ale w zdecydowanie przeważającym stopniu – wystąpiło ramowanie tematu obecności wojsk amerykańskich poprzez kwestie bezpieczeństwa narodowego (28 na 29 analizowanych artykułów; 97%). Tytułem egzemplifikacji można przywołać artykuł autorstwa Marka Kozubala („Rzeczpospolita”, 20 marca 2017 r.) pt. *Demonstracja solidarności NATO*. Uwagę na międzynarodowe kwestie sojusznicze ukierunkowuje już sam *lead*: „Konwoje amerykańskich transporterów opancerzonych przejadą w tym tygodniu przez Polskę. Mają być pokazem sojuszniczej solidarności”. Redaktor, po przedstawieniu trasy przejazdu konwojów transporterów i ich punktów destynacji, zarysowuje szerokie tło obecności Amerykanów w Polsce: „Przybycie kolejnej grupy wojsk sojuszniczych związane jest ze wzmocnieniem wschodniej flanki NATO. Ustalono to w czasie ubiegłorocznego [2016] szczytu w Warszawie. Jest to odpowiedź sojuszu na agresję Rosji na Ukrainę i działania lotnictwa rosyjskiego w basenie Morza Bałtyckiego” (Kozubal, 2017, s. 4).

Bezpośrednie relacje społeczne i międzykulturowe

Na łamach „Bolec.Info” obecność wojsk amerykańskich została przedstawiona w kontekście bezpośrednich relacji społecznych i międzykulturowych w czterech na sześć analizowanych artykułów (67%). Odpowiedni przykład stanowi materiał z 9 lutego 2017 roku streszczający przebieg powitalnego pikniku wojskowego pod hasłem „Bezpieczna Polska” (o którym pisano wyżej: „Bolec.Info”, nr 3/2017, s. 4). Tekst został opatrzony czterema fotografiami ilustrującymi wydarzenia, z których jedna prezentuje przedstawicieli tradycyjnej, lokalnej grupy artystycznej z żołnierzami US Army na tle bolesławieckiego rynku (fot. 1).

Fot. 1. Lokalna młodzieżowa grupa artystyczna z żołnierzami US Army na tle bolesławieckiego rynku

Źródło: https://boleslawiec.pl/miasto/images/stories/info/2017/02/piknik_bezpieczna_polska/powitanie_amerykanow-181.JPG.

Na łamach GWr obecność Amerykanów w Polsce została przedstawiona przez pryzmat relacji społecznych i międzykulturowych w 12 na 20 artykułów (60%). W artykule z 16 stycznia 2017 roku, pt. *Panie robiły sobie selfie z wojakami. Na pamiątkę* Weronika Skupin przedstawiła relację z przebiegu pikniku pod nazwą „Bezpieczna Polska – Dolny Śląsk wita sojusznice USA”. Cywile przybyli na wydarzenie mogli obejrzeć sprzęt wojskowy i pokaz musztry, spróbować potraw wojskowych, a także wykonać tytułowe „selfie z wojakami” US Army (fot. 2).

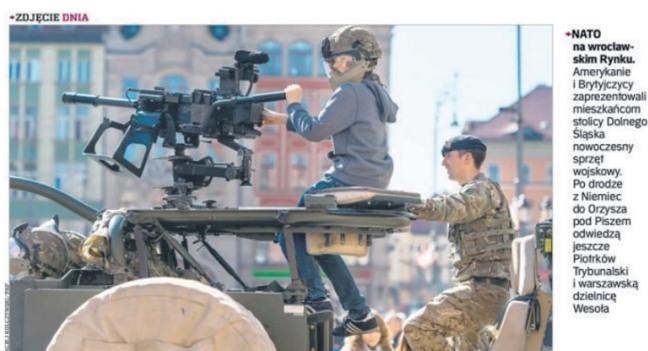

► Żołnierze amerykańskiej armii byli rozchwytywani, bo wiele osób chciało mieć z nimi zdjęcie. Bardzo chętnie do nich pozowali

Fot. 2. Żołnierze USA pozujący do zdjęcia z polskimi cywilami przed wrocławskim urządzeniem wojewódzkim

Źródło: Skupin, 2017, s. 3.

Tymczasem, na łamach ogólnopolskiej „Rzeczpospolitej” ramowanie przedmiotowego zagadnienia poprzez temat relacji społecznych i międzykulturowych wystąpiło jedynie w przypadku dwóch na 29 analizowanych artykułów (7%). Jeden z dwóch przykładów to materiał z kategorii „zdjęcie dnia” z 28 marca 2017 roku, na którym przedstawiono chłopca siedzącego na miejscu strzelca w wozie bojowym pod opieką brytyjskiego żołnierza (fot. 3). Fotografia została wykonana podczas pokazu sprzętu jednostek amerykańskich i brytyjskich na wrocławskim rynku 27 marca 2017 roku, w którym udział wzięły tysiące wrocławian i mieszkańców regionu.

Fot. 3. Chłopiec siedzący na miejscu strzelca w wozie bojowym pod opieką brytyjskiego żołnierza (wrocławski rynek, 27 marca 2017 r.)

Źródło: „Rzeczpospolita”, 28 marca 2017, s. 3.

Akcentowanie impulsu rozwojowego/promocji oraz elementów sensacyjnych/konfliktowych

W analizowanej zawartości dwutygodnika „Bolec.Info” wyraźne wskazanie na impuls rozwojowy/promocyjny dla regionu wystąpiło jedynie w jednym na sześć analizowanych artykułów (17%). Mowa o artykule z 12 października 2017 roku (nr 19/2017) pt. *Nowa zmiana żołnierzy z wizytą w Ratuszu*. Jest to materiał redakcyjny, niepodpisany nazwiskiem autora, w którym zwrócono uwagę na wizytę studyjną w Bolesławcu dziennikarzy z dziesięciu państw europejskich: „We wtorek 26 września dziennikarze z dziesięciu państw europejskich wizytowali miejsca stacjonowania wojsk amerykańskich. Dziennikarze wraz z grupą żołnierzy amerykańskich gościli w bolesławieckim Ratuszu. Wiceprezydent Kornel Filipowicz zapoznał przybyłych z historią Bolesławca, sytuacją gospodarczą i społeczną oraz

możliwościami spędzania czasu wolnego w mieście i okolicy” („Bolec.Info”, nr 19/2017, s. 7).

W przypadku GWr rama interpretacyjna bazująca na impulsie rozwojowym i szansie promocyjnej dla regionu dominowała w pięciu na 20 analizowanych artykułów (25%). Wart przytoczenia wydaje się hurraoptymistyczny w swej wymowie fragment artykułu autorstwa Michała Kurowickiego z 16 stycznia 2017 r.: „Amerykańska CNN, brytyjska BBC, japońska KBS, arabska Al-Dżazira... i wiele innych telewizji, na wszystkich kontynentach zaczynały w sobotę swoje wiadomości od relacji z Żagania. Wszystko dzięki przybyciu tam wojsk USA, które witano w sobotę w centrum miasta. Normalnie za taką reklamę Żagań musiałby zapłacić miliony dolarów” (Kurowicki, 2017, s. 11).

Biorąc pod uwagę efektowny tytuł materiału – *To była sobota! Cały świat oglądał powitanie żołnierzy USA w Polsce* – nasuwa się wniosek, że w tym przypadku występują dwie wyraźne, uzupełniające się ramy interpretacyjne. Mamy do czynienia zarówno z akcentem szokującym, wysoce emocjonalnym, który z jednej strony ma za zadanie przykuć uwagę czytelnika, ale który jednocześnie nie został pozbawiony elementu zwracającego uwagę na okazję promocyjną płynącą z obecności Amerykanów w regionie.

W dzienniku Rzeczpospolita obecność wojsk amerykańskich w Polsce skojarzono z impulsem rozwojowym/promocyjnym dla regionu jedynie w trzech na 29 artykułów (10%). Na pierwszej stronie *Rzeczpospolitej* z 13 stycznia 2017 roku ukazał się tekst autorstwa Marka Kozubala i Zbigniewa Lentowicza pt. *Korzyści z US Army*, a zamieszczony poniżej *lead* wyraźnie uzupełnia perspektywę osiągnięcia potencjalnych korzyści: „Amerykańscy żołnierze pobudzą polską gospodarkę. Administracja Trumpa ich nie wycofa”. Autorzy na poparcie tezy o ożywieniu lokalnych inwestycji po przyjeździe Amerykanów przytaczają fragmenty wypowiedzi wybranych osób publicznych: „Zbigniew Włodkowski, wójt Orzysza położonego przy kompleksie poligonowym na Mazurach, już dostrzega symptomy ożywienia. – Poważni deweloperzy już pytają o możliwości nabycia gruntów pod nowe bloki mieszkalne – mówi. Żołnierze już poszukują sal gimnastycznych, pytają też o ofertę kulturalną, planują wyprawy turystyczne”. Z kolei Agnieszka Zychła z żagańskiego urzędu liczy na to, że obecność wojskowych wypromuje miasto. – Być może inwestorzy będą chcieli ulokować pieniądze w „pancernej stolicy Polski”. Cezary Kaźmierczak, prezes Związku Przedsiębiorców i Pracodawców, nie ma wątpliwości, że przyjazd amerykańskich wojskowych przyniesie korzyści. – Gdy na rynku pojawia się siedem tysięcy konsumentów o zasobnych portfelach, to należy się spodziewać impulsu gospodarczego – twierdzi. Jego zdaniem zyskują branże usługowe, gastronomia, handel i turystyka (Kozubal, Lentowicz, 2017, s. 1).

Interesującym przykładem ramowania obecności Amerykanów w Polsce poprzez sensację lub konflikt jest materiał umieszczony w dwutygodniku „Bolec Info” (nr 18/2017) z 21 września 2017 roku (fot. 4).

Fot. 4. Fragment strony tytułowej „Bolec.Info” z 21 września 2017 r. (nr 18/2017, s. 1)

Biorąc pod uwagę całościowy kontekst powyższego komunikatu prasowego, tj. uwzględniając – po pierwsze – niecodziennie zdjęcie przedstawiające uszkodzony, obrócony do góry kołami pojazd US Army, a następnie zestawiając go ze względnie neutralnym tytułem artykułu: *US Army na autostradzie*, powstaje efekt humorystyczny bazujący na ironii. Z tego punktu widzenia typowo informacyjna, „właściwa” treść artykułu w wyniku efektu humorystycznego *primingu* staje się drugorzędna.

Fot. 5. Fragment strony tytułowej Magazynu GWr z 13 stycznia 2017 r. (nr 10/2017)

Na zakończenie – jako przykład uramowienia tematu poprzez sensację i konflikt przywołać można graficzno-tekstowy układ strony tytułowej Magazynu GWr z 13 stycznia 2017 roku (fot. 5). Na okładce, posługując się kontrowersyjnym porównaniem, zestawiono bieżącą obecność Amerykanów w regionie z historyczną obecnością wojsk radzieckich. Osobliwą analogię wzmacnia tytuł: *Po co nam obce wojska*, wyraźnie sugerujący czytelnikowi zachowanie dystansu wobec wojsk sojusznicznych (USA, NATO) przebywających na terytorium Polski.

Podsumowanie

W zdecydowanej większości przeanalizowanych materiałów redakcyjnych (82%) akcentowano wymiar bezpieczeństwa narodowego obecności wojsk amerykańskich na terytorium Polski. Na drugim miejscu, gdyż jedynie w 1/3 (33%) jednostek analizy, znalazło się ramowanie przez pryzmat bezpośrednich relacji społecznych i kulturowych między Polakami a Amerykanami. Trzecią z kolei (16%) ramą interpretacyjną było powiązanie obecności Amerykanów w regionie z impulsem rozwojowym lub promocyjnym. Najrzadziej występującą ramą interpretacyjną okazało się akcentowanie elementów sensacyjnych lub konfliktowych (11%).

W przypadku ogólnopolskiego dziennika „Rzeczpospolita” dostrzegalny jest wyraźny trend, który metaforycznie można określić mianem „hard-poweryzacji” komunikowania nt. obecności US Army w Polsce. Polega on na tym, że aż 28 na 29 materiałów (96%), które ukazały się na ten temat w „Rzeczpospolitej”, zostało osadzonych w kontekście bezpieczeństwa narodowego Polski lub rozmaitych kwestii sojusznicznych i wojskowych. Pozostałe ramy interpretacyjne, tj. zwracanie uwagi na: impuls rozwojowy/promocję (3 materiały na 29; 10%), bezpośrednie relacje społeczne i międzykulturowe (2 na 29; 7%), a także na sensację/konflikt (2 na 29; 7%) – zostały osadzone na łamach „Rzeczpospolitej” w znacznie mniejszym, marginalnym stopniu.

Tymczasem na łamach regionalnego dziennika „GWr”, jak również w lokalnym dwutygodniku „Bolec.Info”, poziom dyspersji osadzanych ram interpretacyjnych był wyższy. Innymi słowy, traktując przeprowadzone badania jako swoisty pilotaż, można by na ich podstawie postawić następującą, nadającą się do dalszego weryfikowania, hipotezę badawczą: temat obecności wojsk amerykańskich w Polsce na łamach prasy regionalnej i lokalnej ramowany jest w sposób bardziej zróżnicowany kontekstualnie aniżeli na łamach prasy ogólnopolskiej.

Na zakończenie należy wymienić istotne ograniczenie przeprowadzonych analiz. O ile w przypadku „Rzeczpospolitej” i GWr liczba jednostek analizy w korpu-

sie badawczym była znaczna (kolejno: 29 i 20), to jednak dla tytułu „Bolec.Info” było to jedynie sześć materiałów redakcyjnych. Wynikało to przede wszystkim z faktu, że ów lokalny tytuł ukazuje się w formie dwutygodnika, podczas gdy „Rzeczpospolita” i GWr są dziennikami. Zaprezentowane wyniki badań należy traktować jako swoisty pilotaż, który co prawda sygnalizuje pewne trendy prasowe (np. „hard-poweryzację” komunikowania nt. obecności US Army na łamach ogólnopolskiej „Rzeczpospolitej”), ale którego nie można bezwarunkowo generalizować na szerszą populację.

Bibliografia:

- Bartoszewicz, M., Borówka, A., Chruściel, M. (2018). *Wojska amerykańskie w Bolesławcu. Współpraca kulturalna, kontakty z władzami i obraz medialny*. Wrocław: Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej we Wrocławiu. Pobrane z: http://rodm-wroclaw.pl/data/_uploaded/Raporty/Wojska%20amerykanskie%20w%20Boleslawcu%20raport.pdf.
- Dobek-Ostrowska, B. (2011). *Polski system medialny na rozdrożu. Media w polityce, polityka w mediach*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Franczak, K. (2017). Analiza ramowania. W: M. Czyżewski i in. (red.). *Analiza dyskursu publicznego. Przegląd metod i perspektyw badawczych* (ss. 145–173). Warszawa: Wydawnictwo Akademickie SEDNO.
- Kozubal, M. (2017.3.20). Demonstracja solidarności NATO. *Rzeczpospolita*, 66, 4.
- Kozubal, M., Lentowicz, Z. (2017.1.12). Korzyści z US Army. *Rzeczpospolita*, 9, 1.
- Kurowicki, M. (2017.1.16). To była sobota! Cały świat oglądał powitanie żołnierzy USA w Polsce. *Gazeta Wroclawska*, 12, 11.
- Kurowicki, M., Rogacin, W. (2017.1.9). Ćwiczyli w dolinie śmierci, US Army w naszych koszarach. *Gazeta Wroclawska*, 6, 5.
- Lisowska-Magdziarz, M. (2006). *Analiza tekstu w dyskursie medialnym*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Materiał odredakcyjny. (2017.10.12). Nowa zmiana żołnierzy amerykańskich z wizytą w Ratuszu. *Bolec.Info*, 19, 7.
- Materiał odredakcyjny. (2017.2.9). Dzień dobry Bolesławiec. Jesteście najwspanialszymi ludźmi na świecie... *Bolec.Info*, 3, 4.
- McCombs, M. (2009). *Ustanawianie agendy. Media masowe i opinia publiczna*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Nowak, E. (2016). Teoria agenda-setting a nowe media. *Studia Medioznawcze*, 3(66), 11–24.
- Semetko, H.A., Valkenburg, P.M. (2000). Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of Communication*, 2(50), 93–109.
- Skupin, W. (16.1.2017). Panie robiły sobie selfie z wojakami. Na pamiątkę. *Gazeta Wroclawska*, 12, 3.
- Woźna, J. (2009). Rozszerzenie Unii Europejskiej w prasie koncernu Verlagsgruppe Passau. *Studia Medioznawcze*, 3(38), 76–94.